

Jan 19:28-37 (Velký pátek)

28 Ježíš věděl, že vše je již dokonáno; a proto, aby se až do konce splnilo Písmo, řekl: „Žízním.“ 29 Stála tam nádoba plná octa; namočili tedy houbu do octa a na yzopu mu ji podali k ústům. 30 Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavu skončil. 31 Poněvadž byl den přípravy a těla nesměla zůstat přes sobotu na kříži – na tu sobotu připadal totiž velký svátek – požádali Židé Piláta, aby odsouzeným byly zlámány kosti a aby byli sňati z kříže. 32 Přišli tedy vojáci a zlámali kosti prvnímu i druhému, kteří byli ukřižováni s ním. 33 Když přišli k Ježíšovi a viděli, že je již mrtev, kosti mu nelámali, 34 ale jeden z vojáků mu probodl kopím bok; a ihned vyšla krev a voda. 35 A ten, který to viděl, vydal o tom svědectví, a jeho svědectví je pravdivé; on ví, že mluví pravdu, abyste i vy uvěřili. 36 Neboť se to stalo, aby se naplnilo Písmo: ‚Ani kost mu nebude zlomena.‘ 37 A na jiném místě Písmo praví: ‚Uvidí, koho probodli.‘

Ježíš umřel. Smrt jakéhokoliv člověka, zvláště ta tragická a bolestná, budí v lidech soucit. To dobře vědí scénáristé seriálů, kteří nechají nejoblíbenější postavu v posledním díle zemřít. Diváka to dojmeme, nejednomu vyhrknou slzy. Janovu svědectví o smrti Ježíšově však nejde o to dotknout se našich citů. Ani nechce předat jaksi novinářsky jen informace o tom, jak se to událo. On vydává svědectví o smrti Ježíšově, abychom uvěřili. Aby čtenáři uvěřili jeho svědectví. Ne aby byli informováni, ne aby je rozplakal, ale aby uvěřili, že Ježíšova smrt se jich týká. Aby jim došlo, že nějak souvisí s životem každého člověka – o to mu jde.

Dobře. Ježíš zemřel. To asi nikdo popírat nebude. Ale jak něco, co se stalo tak dávno, souvisí s mým životem dnes? To už rozum moc nebere. Odpověď na to je o to těžší, že tu běží o něco opravdu nedokazatelného, lehce odmítnutelného. Evangelista Jan se však svým svědectvím o Ježíšově smrti dovolává naší víry. Bez víry to prostě přijmout nejde. Určitě nemusíme (a snad i nemáme) vyřadit svůj rozum, nemusíme vyřazovat zcela ani své city, ale co je tu nepostradatelné, je víra. Bez ní to nějak nejde dohromady.

Přítom nám to není tak neznámé: že něco bez víry nedává smysl. Že něčemu člověk musí nejdřív věřit, aby to pro něj začalo mít význam a stalo se skutečností. Z Ježíšova života, z jeho působení a slov to známe. Pamatujeme si: „Víra tvá tě uzdravila“ nebo „víra jako zrnko hořčičné, které vyroste nakonec ve veliký strom“. Bez víry těžko dojít k uzdravení, k odpuštění, k naději, že z něčeho malého uvnitř (téměř pominutelného) může vzejít něco velkého, co prohloubí život a otevře nové dny, nový prostor pro život. Vždyť věci, o nichž Ježíš mluví a jež lidem přináší – věci jako odpuštění, milosrdenství, nová šance, láska k nepříteli – jsou nepředstavitelné bez víry. Bez toho, že člověk učiní krok vpřed, aniž by to měl předem spočítáno (kolik dá, kolik se vrátí), aniž by věděl, co ho to bude všechno stát.

Bohu díky za rozum, zvláště ten zdravý, Bohu díky za citová pohnutí a dojetí - ale jen s nimi nevystačíme, když jde o odpuštění, uzdravení, lásku k druhému, do něž nejsem zrovna zamilován. Neuvěřím-li, že to má smysl, že to stojí za to, že je to cesta dál, pak se nic neděje. Opravdu nic. Netýká se mne to.

Stejnou víru chce evangelista Jan vzbudit i v případě Ježíšovy smrti. Nelze to spočítat jako pět a pět, ani to nejde vysvětlit jako zákon gravitace, ale uvěří-li člověk, že Ježíšova smrt se ho osobně týká, pak se začnou otevírat nové významy. Ježíšovo poslední slovo na kříži „Dokonáno jest“ pak není povzdechem rezignovaného trpitele. Víra v něm slyší Ježíšovo završení záchrany hříšného člověka.

Janovi víra při pohledu na umírajícího Ježíše otevírá další souvislosti. Nad Ježíšovým mrtvým tělem tu od něj zaznívají dva biblické citáty. Jakoby se v nich propojovala minulost s budoucností. - Obvykle vojáci zlámali viselcům kosti, když bylo třeba uspořádat jejich smrt. Člověk nemusí být lékař, aby mu došlo, co se stane, když někomu palicí rozmlátíte holenní či stehenní kosti. Tak bylo učiněno v případě dvou odsouzenců, kteří byli ukřižováni s Ježíšem. Ale u Ježíše nikoliv. Pro Jana to nebyla náhoda. Jeho oči víry v tom vidí souvislost s biblickým příběhem vyjití

židovského lidu z egyptského otroctví. Jako znalec Písma v tom čte: „Ani kost mu nebude zlomena.“

Tento příkaz se původně týkal velikonočního beránka, jehož měli Izraelci povečeřet před svým odchodem z Egypta. Krví z tohoto beránka, jemuž neměla býti zlomena jediná kost, označili dveře svých domů. Toto znamení je ochránilo před poslední zhoubnou ranou, před andělem smrti. Poslední překážka k vyjití z nesvobody, z domu služby tím byla překonána. Beránek bez vady měl zemřít, aby Izraelci mohli žít, aby mohli udělat první krok vstříc svobodě, aby už nemuseli otročit. To byly první židovské velikonoce.

Nezaujatý reportér by skutečnosti, komu byly a nebyly zlámány kosti na popravišti, nepřikládal žádný význam. Ale věřící Jan tu vidí klíčovou souvislost. Otevírá se mu najednou tajemství Ježíšovy smrti. Ježíš je Beránek, díky němuž lze vykročit ke svobodě. Beránek, který snímá poslední překážky, poslední vazby na život v otroctví. Jeho smrt odstraňuje ty poslední vazby na poddanost hříchu, nelásce, neodpuštění.

Druhá věc, kterou Jan vidí v souvislosti Písma: Když už nemělo smyslu Ježíšovi lámat kosti, tak mu jeden voják aspoň probodl bok kopím. Ani to pro Jana není náhoda. Vzpomene si na slovo z proroka Zachariáše: „Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli.“ Slova, v nichž prorok ohlašoval záchranu jeruzalémským obyvatelům v novém Davidovi, k němuž budou vzhlížet a budou nad ním naříkat, protože ho probodli.

A my můžeme dosvědčit, že se Jan nemýlil. Jeho vidění bylo skutečně pravdivé. K tomu probodenému celá staletí vzhlíží miliardy věřících, všichni, kteří uvěřili, že jeho smrt se jich také týká. Otevírá jim cestu k životu ve svobodě, snímá z nich hříchy a dává jim sílu dělat znova a znova krok vstříc odpuštění, nevypočítavé lásce a životu ve společenství s druhými. Dodnes k tomu probodenému vzhlížíme jako k živému Pánu. Spatřujeme v něm naději. A vůbec nemusíme podléhat dojmu, že je nás málo, protože tento životní pohled na našeho probodeného Pána nás spojuje s věřícími na celé Zeměkouli a konečně i s věřícími v celých dějinách po Kristu. Není jiné osoby, na níž upřelo a upírá svůj nadějný pohled víc lidí, než na tohoto probodeného.

Jan zapisuje ještě jednu (zdánlivě bezvýznamnou) podrobnost: Z Ježíšova probodeného boku vytekla krev a voda. – Řekli jsme, že tu celou Ježíšovu smrt Jan zaznamenává s úmyslem, abychom uvěřili, že je to pravdivé svědectví i pro nás. Jakou víru v nás má vzbudit zmínka o krvi a vodě? Co je v tom pro nás důležitého? – Krev a voda. Vysvětlení je nasnadě. Netřeba vám dlouze vysvětlovat tuto symboliku. Je to jistě Janův odkaz k večeři Páně a ke křtu. Proč zrovna tady odkazuje ke svátostem? K těm základním a viditelným znakům působení křesťanské církve. – Chce nám zřejmě naznačit, že vycházejí přímo z Krista. A tím vůbec všechno, co církve dělá má vycházet z Krista, z jeho smrti, z pohledu zaměřeného na toho probodeného. Večeře Páně i křest jsou znamením oběti Kristovy, oběti toho beránka, který ruší bariéry na cestě z otroctví, ze sobeckosti a poddanství vině směrem do svobody vztahu k Bohu i k druhým. Smíme věřit, že náš křest i společné stolování nás spojuje s Kristem, že jsou znamením jeho lásky k nám.

Dokonáno jest - ta poslední Ježíšova slova z kříže, tak jak je slyšel věřící Jan – nejsou uzavřením, smířením se s tragickým koncem. Pro Jana to je vítězné zvolání nad dokonáním záchranu člověka. Je dokonáno. Nemusíme otročit hříchu. Nemusíme prohrávat nad sebou. Můžeme žít z toho, že Ježíš dokonal zápas s hříchem a našimi vinami. Nemáme již svázané ruce pro budoucnost. Můžeme učinit jeden, druhý, třetí krok dopředu. Ve víře, že Boží láska a odpuštění nám v Kristu otevřeli cestu. Amen